

**ryze
avantgardní
pravidelná
občas
rýpavá
tiskovina**

VII.

*Zvuk, který vydává redakce. Domluvili jsme.

Až budu končit

Úvodník Martina Rybová

Poslední dva roky vždycky doma slibuju, že jedu jako korektorka *Raportlu* na Sobotku naposled. Důvody jsou různé, na jednu stranu se podlaha v redakci i přes dvojitou vrstvu nafukovacích a různě vyšperkovaných karimatek stává rok od roku nepohodlnější, na druhou stranu se z obráceného režimu spánku a bdělosti (pokud vůbec na Sobotce mají nějakou hranici) vzpamatovávám vždycky minimálně další týden. Plus bych možná ráda někdy navštívila i jiný program než ten odehrávající se na zahradě v odpolednovečerních hodinách, který ale stejně většinou nemůžu moc vnímat skrz neustálé propátrávání textů *raportlích* redaktorů.

Ovšem jak jste si mohli (nebo taky nemuseli) všimnout, zatím se mi odchod po anglicku nepodařil. Vždycky mě během roku přepadne taková nějaká touha to ještě jednou prubnout. Třeba se ta podlaha nějak změkčila nebo třeba to s těma korekturama nebude tak zlý, protože se z mých, občas možná trochu neurvalých (omlouvám se!), poznámek redaktoři poučili a upevnili si, kde se píše čárka před *nebo*.

Pak prásk, začátek týdne. Texty super, korektury běží jako po másle. V neděli na mě přijde první krize (to brzo, uf, každý rok přichází dřív a dřív). V pondělí večer odjíždím, protože u našich sousedů ještě neskončil ani školní rok, ani semestr a povinnosti, byť osekane na tři dny, volají. Na dálku si aspoň prohlížím, jak vypadají *Raportly* beze mě. Redaktorům hlásím, že si mají dávat pozor na konstrukce s *ať* – či/*nebo*, kde se před druhou částí má psát čárka. Ve čtvrtek navečer přijíždím a redaktoři vidí fatamorgánu. A je poznat, že začali používat čárky jako berličku při psaní, aby věděli, kde zrovna skončili, než jim spadla hlava na klávesnici. Takže jsou všude (viz včerejší *Hlášení místního rozhlasu*). Všude, před, nebo, i, všude, jinde. Konstrukci s *ať* – *nebo*/či radši přestali používat úplně. Taková každoroční klasika končící Sobotky.

A já to mám vlastně strašně ráda. Skoro až masochisticky. Korektury pomalu předávám v rámci rodinných vztahů a děkuju za to, zvládnas to skvěle. A jak jsem už říkala, zkušenosti se získávají a upevňují, ale nepadají z nebe. Každý rok to bude lepší a lepší. I já jsem na to kdysi musela přijít (díky, Hynku, za tehdejší probuzení na lavičce na náměstí). Děkuju Kateřině za její trpělivost, za její perfektiivy, její rozhodnost a její dobrou náladu, nekončící ani brzo nad ránem. Žezlo po Ondřeji B. Vinšovi převzala s lehkostí a dokonalostí jí vlastní. Děkuju všem redaktorům, že si mě pořád získávají, že je tím pádem prostě nechci opustit v jejich snažení a že ani letos nedokážu s jistotou říct, že příští rok nepomůžu s korekturama. Minimálně se chystám zapojovat míň. Uvidíme, co přinese další rok, každopádně až jednou budu končit, řeknu vám to.

Autorka zatím neříká nic.

PROGRAM - SOBOTA 8/7

8:00 Náměstí

Třešňový jarmark – tradiční trh s místními výpěstky i výrobky

10:00 Městské divadlo

Povídejme do ucha Pompanele – výstupy z dětských dílen

18:00 Zahrada Šrámkova domu

něco něco – hravý pop s lehkonožou elektronikou

JÍDELNÍČEK

Pizzerie Maštal

Snídaně (7:30–10:00):

Buch ty

Oběd (11:30–15:00):

Žampionová polévka

Pečená sekaná, bramborová kaše, kyselá okurka

Houbové rizoto sypané sýrem

Vokýnko

Celerovo-mrkvová pomazánka

Bábovka z vaječňáku

Rozhlas včera, dnes a zítra

Imprese Ondřej B. Vinš

Letošní přednáškový cyklus se završil vystoupením Evy Schulzové, pedagožky z Janáčkovy akademie múzických umění, jež se zaměřila jak na počátky československé rozhlasové dramaturgie (oceňovaný *Cristobal Colón* Františka Kožíka), tak na zlaté období šedesátých let (*Bylo to na váš účet* Ludvíka Aškenazyho). Dostalo se i na současnou tvorbu (Petr Kolečko, Petr Marek aj.). Musím opět ocenit formu, kterou přednášející – podobně jako Lenka Veverková – zvolila, a sice komentování tříminutové úvodní ukázky z každé představované hry (to prý podle legendárního Antonína Přídala stačí, aby se posluchač rozhodl, zda si hru chce poslechnout do konce). Mě oslovila nejvíc již zmiňovaná hra L. Aškenazyho, což byl autor pozoruhodný širokým rozpětím svého díla – od hutných černohumorných próz reflektujících druhou světovou válku (*Psí život*, *Etudy dětské a nedětské*) přes poezii, rozhlasové hry až po pohádky. Jsem moc rád, že jeho jméno letos na Šrámkovce opakovaně zaznělo, děkuju!

Kdybych měl v pátek skončivší pětidenní cyklus sumarizovat, vychází mi z toho, že téma letošního ročníku bylo přínosným a rozmanitým (a logicky nikoli vyčerpávajícím) způsobem zužitkováno. Těším se na příští rok, jehož téma bylo včera Ladou Blažejovou odtajněno. Na viděnou ve stínu!

Autor začne poslouchat rozhlasové hry.

Komunikace s publikem... je něco netradičního?

Imprese Vojtěch Kouřil

Včerejší workshop v zahradě děkanství určený primárně dětem byl nejinteraktivnějším bodem programu, který jsem v průběhu tohoto ročníku festivalu navštívil. Jako pedagoga mě zaujala přirozená autorita uměleckých vedoucích Magdaleny Gracerové Chrzové a Josefa Kaňka, ale také dvou členů Dismanova rozhlasového dětského souboru. Lektoři dokázali udržet pozornost všech návštěvníků nejen v průběhu úvodního seznámení s rozhlasovou technikou používanou v terénu, ale také posléze, když se posluchači (respektive ti, kteří měli zájem se zúčastnit) rozdělili do tří skupin a postupně si s vedoucími workshopu zkoušeli různé metody rozhlasových reportérů.

Každopádně moje otázka zní: proč se v rámci sobotického festivalu tak vzácně vyskytuje taková míra interaktivity s obecnstvem? (Tuto otázku nesměřuji jen na účinkující sobotického festivalu, ale celkově na akademickou obec v Česku.) Kaňka charismaticky komunikoval s festivalovými návštěvníky, kteří mu jeho neutuchající a zároveň nenucenou snahu o kvalitní vzájemný kontakt opětovali nepředstíraným zájmem napříč věkovými kategoriemi. Z praxe vím, že při práci s dětmi je třeba neustále stimulovat jejich pozornost, jakmile je od toho upuštěno, změna je cítit okamžitě. Skvělou práci s dětmi především odpoledne předvedla rovněž Eva Papoušková. Ale neměla by tato interaktivnost prosakovat i do programů pro dospělé? Nezaslouží si dospělé občanstvo aspoň trochu z tohoto zájmu o udržení pozornosti?

Obecně bych se rád pozastavil nad problematikou nepříliš atraktivního předávání (nejen) akademických témat, které se objevuje napříč Českem. Snaha o určitou didaktiku přece nesnižuje odbornost daného tématu. Didaktika se v rámci jednotlivých oborů řeší maximálně v otázce úrovně výuky na prvních stupních základních škol. Nemělo by to být jinak?

Autor je studentem pedagogické fakulty.

Já to nevidím

Dojmologie Ondřej Chaloupecký

Nevím, jestli jsem v průběhu týdne postupně ztrácel zájem nebo festivalový program někde ve své druhé polovině ztratil na síle, ale v posledních dnech jsem pro sebe vyloženě zajímavé body programu počítal na prstech jedné ruky. Páteční prezentace obrazové knihy a podcastu *Rozhlasto* na mém must-see seznamu nebyla a podle mnoha neobsazených židlí v publiku jsem to tak neměl sám.

Průběh prezentace mě bohužel z omylu nevyvedl. Koeditor publikace, vedoucí Archivu ČRo Tomáš Dufka

nechal mezi diváky kolovat jeden výtisk knihy a poměrně dlouho o ní jen mluvil. Jasně, přijel člověk z rozhlasu, ale absence jakýchkoliv vizuálních pomůcek prezentaci vyloženě ublížila. Pro posluchače není zrovna dvakrát záživné poslouchat vyprávění o vzniku a obsahu knihy, která se k němu dostane až v pokročilé fázi programu. Pro příště by pomohl třeba projektor, na kterém by Tomáš Dufka promítl zmiňované fotografie použité v publikaci.

Pozornost nejen lidí sedících přímo před pódiem, ale celé zahrady si Tomáš Dufka získal až ve druhé části programu, kdy pouštěl audiokázky komentářů historických událostí, jak je popisovali reportéři Českého rozhlasu.

*Autor se těší na něco smaženého v tý obludně gigantický
jídelně u Kosti.*

Kurt Schwitters

Ursonate

Introduction:

Fümms bö wö tää zää Uu,
pögiff, 1
kwii Ee.

Ooooooooooooooooooooooooooooo, 6

dll rrrrr beeeee bö
dll rrrrr beeeee bö fümms bö, (A)
rrrrr beeeee bö fümms bö wö,
beeeee bö fümms bö wö tää, 5
bö fümms bö wö tää zää,
fümms bö wö tää zää Uu:

Primera parte:

Tema 1:
Fümms bö wö tää zää Uu, 1
pögiff,
Kwii Ee.

Tema 2:
Dedesnn nn rrrrr,
li Ee, 2
mpiff tillff too,
tillll,
Jüü Kaa?

Tema 3:
Rinnzekete bee bee nnz krr müü? 3
ziiuu ennze, ziiuu
rinnzkrmmüü,
rakete bee bee, 3a

Tema 4:

Rrummpff tillff toooo?

4

(...)

(final)

Fümms bö fümms bö wö Fumms bö wö tääää?

Fümms bö fümms bö wö Fumms bö wö tää zää Uuuu?

1

Rattatata tattatata tattatata

1

Rinnzekete bee bee nnz krr müüüü?

Fümms bö

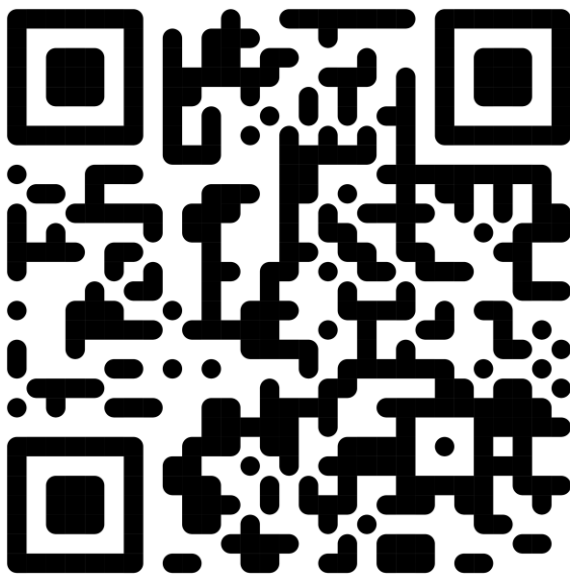
3

Fümms böwö

1

Fümms bö wö täää????? (gritando)

Záznam části *Ursonaty* v interpretaci Pavla Novotného a Jaromíra Typlta:

Rozhlas v ČR chceme

Imprese Pavlína Kašparová

V květnu jsme slavili sté výročí pravidelného rozhlasového vysílání na našem území. Rozhlas byl kdysi tak důležitý symbol, že Češi jeho budovu chránili i vlastními těly. Dnes se ve veřejném prostoru naopak často diskutuje o tom, zda platit koncesionářské poplatky za veřejnoprávní média, když si někdo myslí, že stejně lžou, a navíc je nesleduje. Kdo taky dneska poslouchá rádio, že? První věc, kterou jsem si koupila do auta, byl adaptér na zapojení telefonu, abych nemusela poslouchat Mirai.

Při debatě, která proběhla včera odpoledne na zahradě, jsem si uvědomila několik věcí. Rádio neladím, ale každé

ráno mi při vstávání hraje podcast *Vinohradská 12*, evergreenem je u mě taky *Balanc* (Radio Wave), *Blízká setkání* (ČRo Dvojka), *Kriminálka* (také Dvojka) nebo *Diagnóza F* (Radio Wave). Když potřebuji přečíst příliš mnoho knih za příliš krátkou dobu a uvědomím si, že za chůze ještě stále číst neumím, často sahám po audioknize. Spoustu knih v mluveném slově najdete opět v rozhlase a často je čtou ti nejlepší čeští herci. Mě Český rozhlas sytí dokonale.

Jsem ukázkovým případem fenoménu dnešní doby, kdy se začínáme opět vracet ke zvuku. Audiovizuální obsah vyžaduje přílišnou pozornost a nedá se u něj chodit, běhat, sportovat ani řídit. U podcastu i audioknih jo. Navíc si je nosíme všude s sebou v té blikající krabičce. Teď mě ale vlastně napadá, že nevím, jak moc je to dobře. Jsem totiž ukázkovým případem i dalšího fenoménu doby: cítíme se špatně, jakmile chvíli nejsme produktivní a nepřijímáme žádné informace. Už prostě nelze jenom tak jít na tramvaj. Po cestě je moc ticho. Neumíme nic nedělat, nic nepřijímat a nic nevytvářet.

Naučme se poslouchat díla nejen z produkce Českého rozhlasu hlavně tak, aby nám dělala radost. Od toho tu totiž jsou. A držme se v obraze, ale jenom trochu. Člověk by neměl vědět všechno.

Autorka si není jistá, jestli by vzhledem k množství konzumovaného obsahu neměla platit koncesionářský poplatek za více lidí.

Phósluš, jak zní

Jazykové okénko Jan Henyš

Jedním z mých koníčků je učení se cizím jazykům. Že se naučím základní fráze, osvoji si gramatiku a slovní zásobu a dlouhodobým pravidelným učením se pomalu posunu až na komunikativní úroveň, říkáte si? Fakt ne. To, co mě na nových jazycích baví nejvíc, je objevování nových struktur, zvuků, písem a pravidel. Čtrnáct pádů finštiny, arabské písmo, řecká abeceda, samohlásková harmonie turečtiny. Jakmile se mi podaří do tajů jazyka proniknout, ztrácím o něj zájem. Na vině je samozřejmě nedostatek vůle pro lexikálně-gramatický dril, nebudu lhát. Pravdou ale je, že objevování neznámých jazykových jevů má pro mě jakýsi až dobrodružný rozměr.

Kdysi jsem se v rámci Evropského dne jazyků zúčastnil minikurzu vietnamštiny. Bylo to pro mě první setkání s tónovým jazykem, tedy jazykem, u kterého se význam mění v závislosti na tom, jakým tónem jsou slova vyslovena. Vietnamština rozeznává šest tónů: vysoký rovný, klesavý, klesavě stoupavý, hlasivkově stoupavý, stoupavý a přiškrcený. Například různou výslovností slova *ma* tak můžeme rozlišit ducha, matku, ale, hrob, koně a sazenici rýže. Bylo zábavné sledovat, jak rodilí mluvčí češtiny s tóny bojují. Často

se totiž tónovost vietnamštiny ocitla v konfliktu s větou intonací češtiny. Například když si nejsme jistí svou odpovědí, máme tendenci odpovědět se stoupavou intonací. Ve vietnamštině toto však nesmíme dopustit, protože jsme právě z ducha udělali matku.

Vietnamština je v důsledku francouzské kolonizace zapisována latinskou abecedou. Rejstřík hlásek je však výrazně širší, než je latinka schopna pojmout, proto se psaný vietnamský text dá na první pohled rozpoznat podle obrovského množství diakritických znamének. Ty nám kromě vietnamských hlásek značí i tóny. Při čtení textu je tak nemusíme tahat z paměti, na rozdíl od např. čínštiny, kde nijak vizuálně signalizovány nejsou.

Co mi vždycky jako hudebníkovi vrtalo hlavou, je to, jak je možné rozumět tónovým jazykům při zpěvu. V melodii písně totiž tóny jazyka úplně zanikají. Trochu jsem pátral a objevil jsem studie amerického lingvisty Murray Schellenberga, který se zpěvem v tónových jazycích zabývá akademicky. Zjistil jsem, že se na tónovost často bere ohled a tóny slov mnohdy kopírují melodii hudby. Není to ale pravidlem. Důležité je to zejména na místech, kde by mohla vzniknout víceznačnost, kterou by bylo pro posluchačky a posluchače složité rozklíčovat. Problematičtější pak mohou být překlady písní zpívané do originální melodie. Tam někdy nastává homonymický chaos, s kterým se ale rodilý mluvčí obvykle snadno vypořádá.

Autor žádá čtenáře a čtenářky o diškrece, aby měl na cestu do Vietnamu.

Jen blíž, ať dobře slyšíš

Raportáž Vojtěch Jandera

Poprvé mám tu čest být na Sobotce až do konce, mohl jsem tak být svědkem výstupů z performativních dílen, na něž vystupující den co den po celé trvání festivalu pilně docházeli. Nemám potřebu (a upřímně již ani energii) zatěžovat kohokoliv ke konci týdne zbytečnou kritikou. K jednomu ze závěrečných bodů programu tedy s dovolením přistoupím veskrze pozitivně, jelikož jakákoliv usilovná práce se musí po zásluze ocenit.

Večer plný rozmanitých výstupů nikdy není jednoduché shrnout na několika málo řádcích. Žel Bohu rozsah našeho periodika neumožňuje přistoupit ke snažení každé z dílen s takovou pozorností, jakou by si bývalo zasloužilo, tedy pouze krátce.

Podobně jako během zahájení festivalu prostoupily prostor sálu Spořitelny rozličné vonné substance a všichni zvědaví diváci začali doufat v zodpovězení v úvodu vržené otázky „Co jest poezie?“. Odpovědi snad měl být následující program, v němž se mezi přítomné rozeběhly zvukové vlny z performancí hudebních, básnických či dramatických. Vzhledem k zaměření letošního ročníku je pak třeba vyzdvihnout zpracování dvojice rozhlasových her tematizujících hudební produkci a postavení amplitudové modulace v dnešním „světě rádia“.

Obecně se sluší upozornit na sepětí v rámci sobotecké komunity, které během večera dílen bylo doslova všeobjímající. Po zaznění posledních slov mým redakčním kolegům dokonce hlavou prolétla myšlenka, že všem v sále od ustavičného tleskání upadnou ruce! Těžko na jiném festivalu pocítit podobnou mezilidskou blízkost a pochopení pro své bližní. Závěrečné body programu zákonitě musí provázet určitá míra melancholie (a i ta je vlastně svým způsobem půvabná) a možná právě proto bývají v takových chvílích zmíněné pocity umocněny. Jak psal ve druhém čísle letošního *Raportlu* Ondřej Vinš – Sobotka je zkrátka tak trochu sekta... ale krásná.

Autorovi je smutno z toho, jak rychle letošní Sobotka utekla.

La Saletta v učitelské dílně

Imprese Ondřej B. Vinš

Odcházím ze sálu Spořitelny, kde jsem tradičně zhlédl kofturno, tedy vystoupení účastníků a účastnic dílny Hany Kofránkové. V hlavě mi zní jeden verš, který recitoval Lomoz. *Jak dříví do lesa nosíme smrt do království smrti.* Poslouchám, jak zní, a zní mi hrozivě. Zní ve shodě s rámováním celého večera, který Hana Kofránková pojala jako reakci básnického hlasu na aktuální situaci na naší *rychle se otáčející planetě.*

Tak jako Panna Marie v La Salettě varovala před vzrůstajícím zlem, tak jako Jan Zahradníček varoval ve své poemě v roce 1947 před tím, že zlo ještě nebylo poraženo, naopak znovu sílí, tak i nyní v naší každodennosti žijeme v době, jež chřestí nábojnicemi a halasí stádem, co *přežvýkává stejný žvást.* Je až s podivem, nakolik je Zahradníčkův text stále aktuální, a to navzdory své nejasné hloubce a složité obrazivosti. Nemusíme chápat či přijímat veškerou náboženskou symboliku, kterou je zatížen, abychom naznali, že obsahuje silný apel na čtenáře. Otázkou zůstává, jak těžce nám každému zní.

Autor se loučí a děkuje.

Pro chytré hlavičky

Raport! dětem Eliška Rybová

Pomoz Fráňovi rozluštit číselnou šifru. Do okýnek v křížovce doplň jednotlivá písmena tak, aby vznikala smysluplná slova, zpravidla popisující nějaký zvuk, a pak vylušti tajenku.

Tajenka: ₁ ₂ ₃ ₄ ₅ ₆ ₇ ₈ ₉ ₁₀ ₁₁ ₁₂

3	14	4	5	13 1)	8	2	13
17 4)	10	7	10 P	8 L	5 E	12 S	7 K 3)
14	16	8	16 Í	5 7)	10	16	13
4	12 6)	16	10 P	12	11 10)	10	6
5	7	13	1 A 2)	7	2	9 11)	7
13	12	2	13 T	1	12	13	1 9)
17 8)	16	15	1 5)	13	7 12)	2	13
3	11	5	4	5	13	2	13

1	2	3	4	5	6	7	8	9
A								
10	11	12	13	14	15	16	17	

(Číslo se závorkou uvádějí pořadí písmen v tajence)

Hlášení místního rozhlasu

Libor Staněk míchá hrušky s hruškama.

Příští ročník se nabídka dílen rozšíří o radioamatérskou a břichomluveckou. Přípravný výbor jedná ještě se Zdeňkem Svěrákem ohledně dílny kovoobráběcí. Ponk už má.

Redakce dostává dotazy, proč nezdrazila *Raport!*. Sama neví.

Během letošní Šrámkovy Sobotky došlo 37× k převržení lavičky.

Pražáci odjedou dnes. V nejhorším zítra.

RYZE AVANTGARDNÍ PRAVIDELNÁ OBČAS RÝPAVÁ TISKOVINA!

Redakce: Jan Henyš, Ondřej Chaloupecký, Vojtěch Jandera, Pavlína Kašparová, Vojtěch Kouřil, Klára Krásenská, Laura Makovičková, Kateřina Prášilová, Eliška Rybová, Martina Rybová, Ondřej B. Vinš. Všechny fotografie tohoto občastníku s láskou fotografuje © Vojtěch Kynčl.

Vychází v Sobotce během 67. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka. Cena 15 Kč.

Vydává spolek SPLAV!,

U Studánky 5, 170 00 Praha 7,

IČ 26674122. MK ČR E 15812

Časopis *Raport!* vychází za finanční podpory Státního fondu kultury. raport.redakce@gmail.com

CC BY-NC-ND 4.0